

Promilleafgiftsfonden for landbrug Vinterraps er en god forretning - for de dygtigste

Økonomi i rapsdyrkning: Der er enorm stor forskel på dækningsbidrag II hos de dygtigste kontra de dårligste avlere hos Patriotisk Selskab. Forskellen er på hele 7.460 kr. pr. ha, hvilket svarer til knap to ton rapsfrø pr. ha. Læs her, hvad de dygtigste gør rigtigt - og få bedre økonomi i din rapsdyrkning.

Af Kristian Ladegaard Jensen,
planteavlskonsulent,
Patriotisk Selskab

I Patriotisk Selskabs Driftsanalyser kan vi se, at det som oftest er de samme bedrifter, som tjener penge på vinterrapsen år efter år. Det gælder desværre også modsat, at det er de samme, som oftest får dårlige resultater år efter år.

Som det fremgår af figuren, er forskellen mellem de fem bedste og de fem dårligste rapsavlere enorm stor. Den gennemsnitlige forskel i dækningsbidrag

II er på ikke mindre end 7.460 kr. pr. ha - eller det der modsvarer 1.890 kg rapsfrø pr. ha.

Sammenhængen mellem høstudbytte og dækningsbidrag II er tydeligt. Derimod er der ikke nogen sammenhæng mellem planteværnsomkostninger, gødning og høstudbytte. Det er en spredt omgang spredehagl.

De dygtigste planteavlere er i marken, ser det aktuelle behov for planteværn og gødning og reducerer derved omkostningerne. Valg af såmetode eller dyrkningssystem

er ikke afgørende. Det handler om at kunne sit håndværk.

Hvor skal man især spare omkostninger?

Det er vigtigt at være omhyggelig med sortsvalget og prisen på den pågældende sort. Vælg sorter med højt udbytte, der er optimale til dyrkning på din lokalitet, og som har skulpeop-springsresistens og høj resistens overfor svampe og skadedyr.

Der er ikke påvist systematiske merudbytter i raps ved at vækstregulere hverken efterår eller forår. Så her skal man

være kritisk. I de fleste tilfælde kan denne omkostning spares helt væk. Gødningstrategien er det, der påvirker væksten mest, og med den rette gødningstrategi får man kun sjældent lejesæd.

Ligeledes bør man regulere dosis af ukrudtsmidler, så de modsvarer det aktuelle behov i den pågældende mark.

I foråret bør rapsen kun beskyttes, hvis man har registreret fund af skadedyr eller svampe over skadetærsklen. Den eneste undtagelse er en svampebeskyttelse i st. 65 ved begyndende blomstring, og før det første kronblad er faldet ned i et bladhjørne.

Nedvisning med glyphosat er også en unødigt omkostning. Danske og internationale forsøg viser, at olie indlejres med 0,1 pct. olie pr. dag de sidste dage før høst, hvis vinterrapsen afmodner naturligt.

Raps er en god forretning

Hvis man sammenligner vinterraps med dyrkning af korn, raps og ærter (se figur), er der

Etablering af vinterraps er den afgørende og mest kritiske fase. Får man etableret sin raps ordentligt og rettidigt hvert år, dvs. før 20. august, har man det bedste udgangspunkt. I de mildeste egne dog 25. august. Har man ikke nok såkapacitet samtidig med høst, bør man leje maskinstation til at så raps.

blandt de planteavlere, som får lavet driftsanalyser i Patriotisk Selskab, rigtig god økonomi i rapsdyrkning. Ikke mindst når man indregner, at årsagen til det høje udbytte i hveden skyldes en forfrugtsværdi fra raps på mellem 1.300 og 1.800 kr. pr. ha.

Tidlig såning er vigtigt

Udbyttet i vinterraps varierer meget mellem årene. Som det kan ses i figuren var 2016 og 2018 dårlige rapsår. Det skyldes, at efterårene 2015 og 2017 var våde og kolde, så rapsen blev dårligt eller sent etableret, og lysindfald samt daggraderne var for få.

Tidlig såning sikrer et større rodnet. Etableres rapsen midt i august, vil planten udvikle over dobbelt så meget rodmasse, som hvis den såes sidst i august.

Ser vi på udbyttetabet ved for sen såning, var der, ved at udsætte såning fra 18. august til 1. september 2009 et udbyttetab på 20 kg frø eller ca. 53 kr. pr. dag (ved 275 kr. pr. hkg), og ved at udsætte såning fra 28. august til 7. september 2009 var tabet på ca. 120 kg frø eller 322 kr. pr. dag.

For hyppig rapsdyrkning har også betydning for udbyttet. For hvert år mindre, der er mellem raps i sædskiftet på samme areal, reduceres udbyttet med 4 til 5 hkg. Det svarer til 1.060 til 1.325 kr. pr. ha. Ved for hyppig rapsdyrkning er risikoen for opformering af kålbrok meget større. Kålbrok kan overleve i jorden i over 20 år. I 2017 blev der fundet kålbrok i 18 pct. af 50 testede marker i Danmark, og i 2016 var der i Sønderjylland fundet angreb i mere end 50 pct. af markerne.

Det tyder på, at kålbrok er et stigende problem.

Gødningsstrategi

Der er flere modeller at gåde efter. I Danmark har vi nok tendens til at gøde raps for meget. Timingen er vigtig i raps, da kun 10 pct. af biomassen kan omdannes til frø, hvor det er 60 pct. i korn.

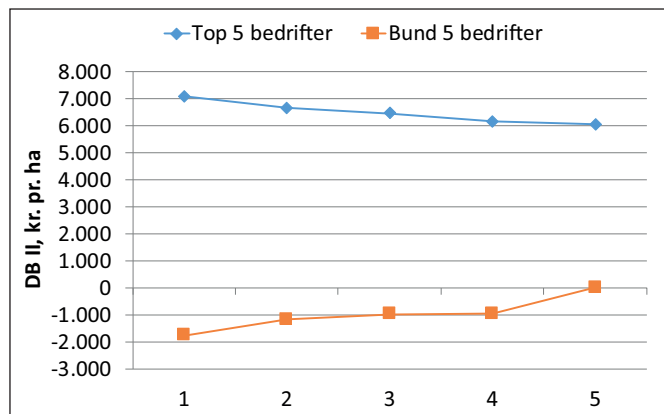
Biomasse-klip er derfor et vigtigt værktøj til at sikre den mest optimale N-tildeling. Der kan ved biomasseklip i efteråret omsættes en mængde kg N til foråret - og jo større biomassen er, jo færre kg N skal der tilføres. Det vil sige, at det kan bestemmes, hvornår og hvor meget gødning raps skal tildeles. Raps med lav biomasse skal gødskes ved vækststart, og raps med høj biomasse skal gødskes, når bladrossetten er dannet, hvilket er midt i marts.

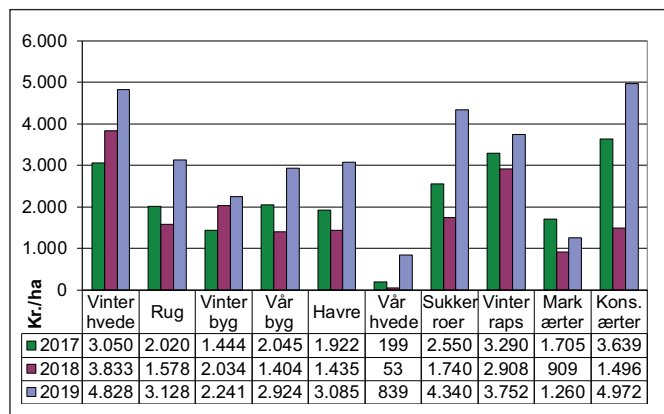
Dette gør de dygtigste rigtigt

Et højt udbytte og en god økonomi kommer ved at:

- Så første gang efter 10. august, når forholdene er optimale. Så ikke for sent.
- Så med den etableringsmetode, der passer bedst til dit temperament. Alle metoder kan sikre et højt udbytte, det drejer sig mest om at kunne sit håndværk.
- Kemisk vækstregulering er som oftest unødvendig.
- Den rigtige gødskning er kunsten i rapsdyrkning - brug biomasseklip.

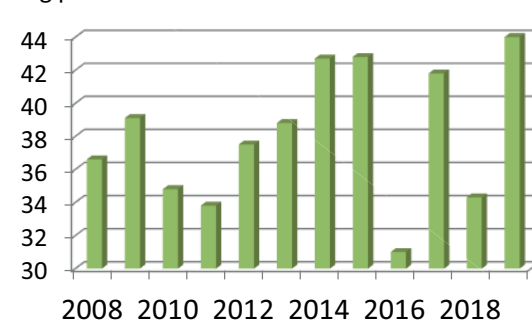

DB II for de 5 bedste og 5 dårligste rapsavlere i Patriotisk Selskabs Driftsanalyser 2017/18. Gns. forskel i DB II og høstudbytte er 7.460 kr./ha eller 1.890 kg/ha.

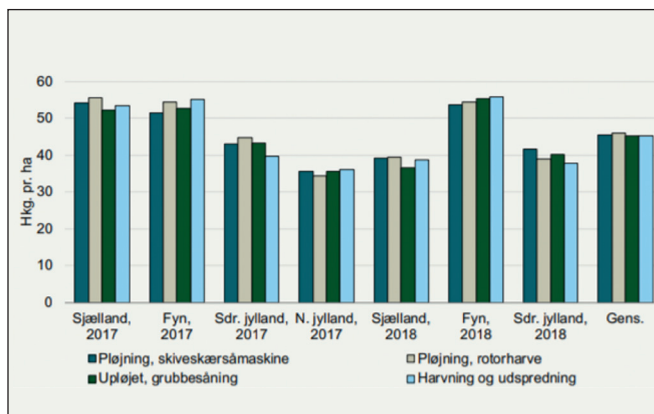

Afgrødeoversigt Dækningsbidrag 2. Kilde: PS Driftsanalyser 2017/18.

Hkg pr. ha.

Gennemsnitsudbytte i vinterraps. Kilde: Danmarks Statistik.

Udbytte i syv forsøg med etablering af vinterraps, 2017 og 2018.